

KIRISH

Tabiat boyliklari orasida yer, yer resurslari alohida xususiyatga ega bo'lib, qanday davlat bo'lmasin uning iqtisodiy qudrati yer resurslari bilan bog'liqdir. Jumladan, mustaqil O'zbekistonimiz xalqi hayoti, turmush tarzi, faoliyati va farovonligining tub asosi yer resurslaridan oqilona foydalanishga tayanadi. Shu sababli uni muhofaza qilish o'ta muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga muvofiq, yer, yer osti boyliklari, suv, o'simlik va hayvonot dunyosi hamda boshqa tabiiy resurslar umummilliy boylikdir, ulardan oqilona foydalanish zarur va ular davlat muhofazasidadir, deb ko'rsatilishi tabiiy resurslarga nisbatan davlat va xalqning egaligini belgilaydi. Masalan, yerga nisbatan davlat mulki deganda shuni tushunish kerakki, yer ustidan va barcha yer fondi toifalaridan hukmronlikni, ya'ni uni tasarruf qilish huquqini faqat davlat amalga oshiradi.

Davlat yerning egasi sifatida yerga oid hamma masalalarni hal eta oladi, ya'ni foydalanish uchun beradi, qaytarib oladi, yerdan foydalanish maqsadlarini belgilaydi, yer tuzish ishlarini amalga oshiradi va hokazo.

Zero, yer - umummilliy boylik deganda undan shu hududda yashaydigan xalqlarning manfaatini ko'zlab foydalanish tushuniladi yoki xalq bevosita yerning egasi hisoblanmaydi, ya'ni yer xalqning mulki hisoblanmaydi. U bu huquqni ma'lum davlat organlari orqali amalga oshiradi. Yerga nisbatan mulk huquqini xalq o'zicha, bevosita amalga oshira olmaydi.

Shuning uchun ham tabiiy resurslarga nisbatan mulk huquqining sub'ekti - asosan davlat. Demak, davlat qonun asosida tabiat resurslaridan foydalanish va uni bekor qilish huquqiga ega bo'ladi, hamda qonun asosida uni boshqa foydalanuvchilarga beradi.

Hozirgi kunda qishloq xo'jaligida 20 mln gektardan ortiq, shu jumladan 4,3 mln gektar sug'oriladigan ekin yer maydonlaridan foydalanib, aholining ehtiyoji uchun oziq-ovqat mahsulotlari, iqtisodiyot tarmoqlari uchun zarur xom-ashyo yetishtirilmoqda.